

Milada Cábová

(* 1924 † 2015)

Milada Cábová, rodená Říhová, sa narodila začiatkom 20. rokov 20. storočia v českej obci Lidice. V ranej mladosti do jej života zasiahla vojna. Najskôr prostredníctvom ubytovania nemeckých vojakov v každej lidickej domácnosti, následne zásadne zasiahol do života celého českého obyvateľstva 27. máj 1942. Tento deň sa stal osudným nielen pre ríšskeho kancelára Reinharda Heydricha, na ktorého bol spáchaný smrteľný atentát. Zlomová udalosť mala priniesť obci Lidice vypálenie a vyhladenie. Milada bola v tomto čase čerstvo zasnúbená a plná radosti z plánovanej svadby v novembri 1942. Miesto toho však prišla 9. júna 1942 armáda Nemcov, ktorá vyhnala celú obec z ich domovov. Ženy a deti najskôr do kladenského gymnázia, mužov nahnali na jeden zo statkov v dedine. Ďalšie osudy celej obce boli spečatené. Deti boli odobraté matkám a všetky ženy naložili do vlaku a odviezli do koncentračného tábora v Ravensbrücku. Pamätníčkina práca bola pri šijacom stroji. Milade a jej maminke sa podarilo prežiť napriek útrapám, ktoré zažívali a videli okolo seba. Spolu s ďalšími ženami z Lidíc prežili aj tzv. pochod smrti. Príbeh Milady mal šťastné pokračovanie, s trojročným oneskorením uzavrela manželstvo so snúbencom Františkom. Narodili sa im dve deti a pamätnička sa dožila vysokého veku, 91 rokov.

 príbeh

 podcast

Aktivita 1: Odveta

skupinová, hromadná aktivita

Cielová skupina:

základná a stredná škola

Časová dotácia:

4 vyučovacie hodiny + čas na sledovanie odporúčaných filmov

Téma:

2. svetová vojna, vyhladenie obce Lidice, atentát na Reinharda Heydricha, pomsta, život v koncentračnom tábore, príbehy 20. storočia

Cieľ:

Prepojiť príbeh pamätníčky s historickými súvislosťami a poznatkami o 2. svetovej vojne so zameraním na vypálenie českej obce Lidice. Prostredníctvom jednej z preživších obyvateľiek vypálenej obce priniest pohľad na túto časť vojnových osudov obyvateľov obce Lidice.

Pomôcky:

príbeh pamätníka, PC/tablet, tabuľa, krieda/fixky, prístup na niektorú streamovaciu službu alebo zabezpečenie legálnej kópie filmov na dostupných nosičoch, prístup na internet

Postup:

1. fáza: Historický exkurz do situácie Protektorátu Čechy a Morava a udalostí, ktoré viedli k vyhladeniu obce Lidice (časová dotácia: 90 min + čas na dobrovoľnú úlohu 120 min)

- Učiteľ/ka začne so žiakmi rekapituláciu informácií o 2. svetovej vojne
- Žiaci sú rozdelení na tri skupiny. Každá skupina dostane zadanie vyhľadať na počítačoch/tabletoch bližšie informácie o tom, ako sa dotkla 2. svetová vojna českej časti bývalej Československej republiky.
 - 1. skupina: Ako vznikol Protektorát Čechy a Morava, ako a kým bol riadený.
 - 2. skupina: Organizácia a priebeh atentátu na ríšskeho protektora Reinharda Heydricha.
 - 3. skupina: Odplata za atentát – vyhladenie obce Lidice a eliminácia jej obyvateľov.
- Žiaci dostanú 20 – 30 minút na vyhľadávanie a prípravu krátkych poznámok.
- Následne svoje zistenia prezentujú, každá skupina vystúpi s 10 minútovou prezentáciou.
- V závere pod vedením pedagóga/ičky žiaci zhrnú nové poznatky prípadne sa doplnia nejasnosti.
- Žiaci si môžu pozrieť aj krátky animovaný film zo série Dejiny udatného českého národa, **Protektorát**.
- Dobrovoľná úloha: Pozrieť si hraný film **Lidice** z českej a slovenskej tvorby z roku 2011.

2. fáza: Zoznámenie sa s príbehom pamätníčky

(časová dotácia: 45 min)

- Žiaci si vypočujú alebo prečítajú príbeh pamätníčky.
- Následne si rozdadajú vytlačený celý príbeh pamätníčky a trieda sa rozdelí na 2 skupiny, pričom každá skupina sa venuje podrobnejšie niektorej fáze rozprávania:
 - 1. skupina sa zameria na osud pamätníčky. Čo a ako ona prežívala po vyhnaní z Lidíc.
 - 2. skupina sa zameria na ostatných obyvateľov. V pamätničkinom rozprávaní si žiaci všímajú časti, v ktorých popisuje, čo sa dialo s mužmi, ostatnými ženami a s deťmi.
- Každá skupina odprezentuje svoju tému.
- V rámci tejto časti je aj priestor na diskusiu, čo žiakov na príbehu prekvapilo/zaskočilo. Každá skupina môže vybrať takéto momenty vo svojej časti príbehu a podeliť sa o ne pri prezentácii.

3. fáza: Prepojenie príbehu vypálenia obce Lidice s osobným rozprávaním pamätníčky

(časová dotácia: 45 min)

- Pedagóg/ička zorganizuje diskusiu, v ktorej sa trieda zameria na prepojenie historických informácií o vypálení obce Lidice a eliminácii jej obyvateľov s rozprávaním pamätníčky, ktorá tieto udalosti zažila.
- Okrem samotných údajov a príbehov je možné zamerať pozornosť aj na to, prečo k týmto udalostiam došlo a aké dopady mali na českú spoločnosť.
 - Prečo bola vybraná obec Lidice?
 - V širšom kontexte, čo českej spoločnosti priniesol atentát na ríšskeho kancelára?
 - Ako tieto udalosti môže hodnotiť niekto, kto bol terčom pomsty nacistického režimu?
- Žiaci môžu dostať zadanie vyhľadať, či sa niečo podobné udialo na území Slovenského štátu (napr. vypálenie obce Kľak). Ak áno, čo k tomu viedlo? Bola to tiež forma odplaty za vzopretie sa proti nacistickému režimu?
- V závere diskusie sa môže debata vrátiť k tomu, aký dopad majú „veľké dejinné udalosti“ na osudy jednotlivca.

Aktivita 2: Rodina

skupinová, hromadná aktivita

Cieľová skupina:

základná a stredná škola

Časová dotácia:

3 vyučovacie hodiny + týždeň práca doma

Téma:

príbehy 20. storočia, 2. svetová vojna, obec Lidice, vyhladenie Lidíc, rodina

Cieľ:

Prostredníctvom konkrétneho príbehu pamätníčky a jej rozprávania o obyvateľoch obce Lidice je možné sa pozrieť na to, aký dopad mali závažné historické udalosti na rodinný život konkrétnych ľudí. Rozprávanie príbehov minulosti prináša možnosť identifikácie univerzálnych hodnôt a pomáha rozvíjať empatiu a pochopenie súvislostí.

Pomôcky:

príbehy pamätníkov, PC/tablet, pero/ceruzky, papier, tabuľa, krieda/fixky, nástenka, prístup na internet

Postup:

1. fáza: Zoznámenie sa s témou a príbehom pamätníčky

(časová dotácia: 45 min)

- Vypočúť si alebo prečítať príbeh pamätníčky.
- Na podnet pedagóga/ičky si žiaci vo dvojiciach prečítajú príbeh ešte raz a zamerajú sa na tie časti príbehu, v ktorých pamätníčka rozpráva, ako sa vyhladenie Lidíc dotklo:
 - jej rodiny,
 - iných rodín z obce.
- Žiaci si následne vytvoria diagramy rodinných vzťahov a osudov rodín z Lidíc. Najskôr môžu pracovať vo dvojiciach a neskôr porovnávajú a zaznamenávajú tieto „mapy vzťahov“ spoločne ako trieda na nástenku.

2. fáza: Vyhľadávanie osudov iných pamätníkov z obce Lidice

(časová dotácia: 1 týždeň práca doma + 45 min na vyučovacej hodine)

- Žiaci vo dvojiciach dostanú domácu úlohu vybrať si iného pamätníka/inú pamätníčku, ktorí spomínajú na udalosti v Lidiciach. Je možné ich nájsť v jednej zo sekcií databázy pamätníkov Memory of nations [TU](#).
- Dostanú týždeň na prečítanie príbehu a prípravu si diagramu/vzťahovej mapy, ako bol/a vybraný/á pamätník/pamätníčka spojený/á s Lidicami, ako sa udalosti dotkli priamo jeho/jej a jeho/jej príbuzných. Ak spomína aj na iných obyvateľov Lidíc, tak aj to by malo byť zaznamenané v danom diagrame/vzťahovej mape.
- Na vyučovacej hodine každá dvojica žiakov odprezentuje príbeh pamätníka/pamätníčky, s ktorým/ktorou sa zoznámila.

3. fáza: Prepojenie jednotlivých príbehov/spomienok na udalosti v obci Lidice

(časová dotácia: 45 min)

- V poslednej fáze sa učiteľ/ka so žiakmi zameria na zhrnutie jednotlivých príbehov a na to, ako udalosti v Lidiciach prežívali jednotliví pamätníci, ako sa dotkli ich samotných a ich rodinných príslušníkov.
 - Čo majú príbehy spoločné a v čom sú špecifické?
 - Ako udalosti v Lidiciach prežívali jednotlivé rodiny?
 - Diskusia sa môže posunúť k tomu, či aj žiaci poznajú príbehy svojich príbuzných z obdobia 2. svetovej vojny.
- Po ukončení aktivity si žiaci z diagramov alebo máp vzťahov zostavia nástenku v triede.